

Brandordning för staden Carlstad 1876

Av Konungens Befallningshavande fastställd den 12 juli 1876

Första avdelningen

Om eldsvådors förekommande

Kap I

Allmänna försiktighetsmått

§ 1

Envar åligger att varsamt hantera eld, så att fara därav icke må uppstå, i följd varav förbjudes;

att lämna lågande eld eller brinnande ljus utan nödig tillsyn;

att bära bart brinnande ljus, glödande kol eller bloss på torg, gata eller gård, i stall, lada, ut-
hus, magasin, vind eller där eldfarliga ämnen förvaras;

att i rum där ämnen av nyssnämnda beskaffenhet förvaras, röka tobak;

att inom någon av stadsdelarna på Kvarnberget, Herrhagen eller Viken företaga kokning av
tjära, beck, oljor eller andra eldfarliga ämnen på annan än därtill av magistraten anvisad plats;

att utan vederbörligt tillstånd därstädes avlossa skott eller avbränna fyrverkeriet eller bära
brinnande fackla samt;

att i närheten av eldstäder lägga lätt antändbara ämnen eller annorstädes, än i täckta sten- eller
metallkärl förvara ur eldstäder tagen aska.

§ 2

Vissa tjänliga platser bör av magistraten utses där, i och för fartygs och båtars tjärande eller
andra nödiga behov eld under bar himmel upptändas må, vilket dock icke under strakt blåst
eller nattetid får äga rum.

§ 3

De, vilka i och för sin hantering, eller sina hushållssysslor behöva stark eldning i ugn eller
eldstad, bör, så vitt möjligt är, undvika att nattetid densamma fortsätta, och framför allt vid de
tillfällen, då stark blåste äger rum, däruti göras inskränkningar eller helst helt och hållet upp-
höra, vilket på polismyndighets tillsägelse ovillkorligen skall iakttagas

§ 4

Lin eller BA1 hampa får icke inomhus torkas och beredas, ej heller häcklas vid eldsljus, vilket
förbud även gäller emot torkning av malt inom boningshus, och må icke heller hö eller
halmfoder förvaras inom hus med eldstad, därest ej eldstadrummet är från upplaget genom
brandmur avskilt.

§ 5

Upplag av ämnen vilka lätt fatta eld, såsom beck, tjära, tran, terpentin, olja, sprit, svavel sal-
peter, stenkol, näver och annat dylikt, får icke äga rum inom staden annorstädes än i källare
eller, efter särskild anvisning av magistraten; och får de som med slika varor driva handel, de-
samma endast uti mindre partier uti handelslägenhet förvara. Likaledes vare i allmänhet för-
bjudet att inom staden, ävensom Kvarnberget, Viken och Herrhagen, under öppen himmel
upplägga ved eller ha större samlingar av stickor och hyvelspån.

Vill någon å sin tomt upplägga förråd av bräder, virke eller ved för försäljning eller till eget behov, gör därom anmälan hos magistraten, som därest tomten är belägen i närheten av vatten eller på avstånd från andra byggnader omgives av öppen plats, äger att, efter föregången besiktning pröva om sådant tillåtas må.

Angående upplag vid stadens hamnar finns särskilt stadgat.

§ 6

I avseende å förvarande av krut, nitroglycerin och lätt antändbara oljor, iakttages vad författningarna därom särskilt bestämma.

§ 7

När älven eller kanalen är tillfrusen skall drätselkammaren ombesörja, det nödiga antal brandvakar varda på stadens bekostnad upptagna samt omhägnade; och tillser stadens polis att dessa vakar ständigt hållas öppna. Ur dessa vakar må icke vid andra tillfällen än eldsvåda, vatten till vad behov som helst hämtas, eller tvättning därstädes anställas.

§ 8

Vid eldsvåda under stark köld skola de vilka i sina gårdar äga inmurade pannor, även ångpannor, låta på tillsägelse av någon av brandbefälet värma vatten till sprutornas behov.

§ 9

Vid varje gård till taxeringsvärde av tre tusen riksdaler och därutöver, samt i gård av lägre taxeringsvärde, där eldfarlig inrättning finnes, skall brandredskap hållas av minst två handsprutor av koppar eller mässing, med sugare av samma material eller en mindre slangspruta, två brandhakar, två stegar avpassade efter husets höjd, två svabbar eller släckviskor, två ämbar med grepe märkta med husets nummer i oljefärg; men vid gård av lägre värde taxeringsvärde än 3000 riksdaler, där eldfarlig inrättning ej finnes må en handspruta, en brandhake, en stege, en svabb och ett ämbar anses tillräckliga.

I tre våningars hus eller två våningars hus med bostad å vind skall på husägarens bekostnad å behörigt ställe finnas tillgänglig en repstege eller annan ändamålsenlig räddningsredskap.

Vid teaterhus, bageri, bryggeri, färgeri, garveri, tändsticksfabrik, mälteri, bränneri, gjuteri, kavelugns- och krukmakareugn, kölna och i allmänhet sådana inrättningar, som fordra jämn och stark eldning, skall så framt icke av för eldsläckning avsedd, av brandkårsbefälet godkänt vattenledning finnes i huset, alltid finnas en slangspruta i fullt brukbart skick, givande minst trettio kannor vatten i minuten eller och en laddad extinktör.

Vid teaterhus, under representation eller då det eljest är upplåtet till begagnande, samt vid tändsticksfabrik skall dessutom alltid finnas 300 kannor vatten tillhands, i händelse av uppkommande eldsvåda.

Kap II

Sotning

§ 10

Sotare, vilken magistraten äger att antaga, åligger;

att, med nödigt arbetsbiträde, utan vidare ersättning, än den honom tillkommande lön, verkställa erforderlig sotning av alla i staden, samt på Kvarnberget, Herrhagen och Viken, nu befintliga eller blivande eldstäder, i vilket avseende han har att inom staden och Viken åtta gånger om året sota alla spiselpipor, därunder inbegripna brygghuspipor och så kallade kökspislar med tillhörande rörledningar, men endast fyra gånger om året å Kvarnberget, dock att i eldstäder där stark eldning äger rum såsom å värdshus och spiskvarter eller hos bryggare och bagare, sotning bör ske, så ofta husvärden finner nödigt och minst en gång i månaden; **att** en gång om året sota och rensa alla kakelugnar men sex gånger om året sådana kakelugnar som för kokning användas; ävensom att efter verkställd sotning igenmura kakelungsrören, detta senare mot ersättning av trettiosju öre för varje kakelugn. Ägande sotaren att för så kallad extra sotning av kakelugnar, utöver vad nu är sagt och för spiselpipor och rör utöver 8 gånger om året, åtnjuta ersättning av den, sotningen påkallat, med 25 öre för dem, som genomgå en, 37 öre för varje kakelugn, 50 öre för dem som genomgå tre och 63 öre för dem som genomgå fyra våningar

Å de utom staden belägna landerierna vare sotaren skyldig att efter tillsägelse verkställa sotning en gång om året utan annan gottgörelse än här nedan bestämda skjutsersättning; men för sotning därutöver erlægges för varje sotad pipa eller rör 25 öre jämte skjutsersättning, vilken utgår med en riksdaler 75 öre för landerierna Bjäfsen, Sjövik, Heddenäs, Bellevue, Zakrisdal och Hultet och Hagalund, samt en riksdaler 50 öre för övriga på lika avstånd från staden belägna, dit någon sådan ersättning ej får beräknas.

§ 11

Ej må någon vägra sotning, när sotaren till verkställande därav sig anmäler, därest ej redan påbörjat sysslande, som ej bekvämligen kan avbrytas, sådant hindrar i vilket sotaren underrättas när sist inom tre dagar därefter, sotning verkställas får.

Då extra sotning påkallas, åligger sotaren att sådan sist inom nästa dag, efter påfordran, verkställa

§ 12

I en särskild kontrollbok, som sotaren av magistraten erhåller, och vari skall finnes ett exemplar av denna brandordning, låte han av husvärd eller annan person på stället anteckna, då sotning skett, ävensom om sådan av en eller annan anledning vägrats.

§ 13

Vid sotning undersöks noga, huruvida möjligen befintliga sprickor och bristfälligheter å murar, eldstäder och tak är brandfarliga, i vilket fall sotaren genast härom skall underrätta husägaren, samt tillika anmäla förhållandet hos stadens brandmästare, vilken efter skett undersökning äger att förbjuda vidare ledning, innan skadan blivit avhjälpt, göra dock därom ofördröjligen anmälan hos tjänsteförrättande borgmästare.

§ 14

Sotare är förbjuden att utan borgmästarens tillåtelse lämna staden.

§ 15

Vid de årliga brandsynerna, varom här nedan vidare stadgas, åligger sotaren att utan särskild ersättning biträda.

Kap III

Brandsyn

§ 16

1 Varje år i maj eller av juni skall ordinarie brandsyn förrättas av en magistratsperson, en ledamot av byggnadsnämnden, stadens bygg- och brandmästare, sotaren och en kakelugnsmakare; skolande protokoll därvid föras av magistratspersonen, vilken inom fjorton dagar efter synen utfärdar och till magistraten avlämnar tvenne exemplar av protokollet, därav det ena tillställs brandmästaren. Brandchefen eller den av brandkårsbefälet han i sitt ställe förordnar, äger att med samma rätt som syneman i förrättningen deltaga. Brandstodskommitté eller annan motsvarande i staden befintlig understyrelse för allmän brandstodsinsättning, vars reglemente är av Kongl Maj:t fastställt, må genom en för ändamålet utsedd ledamot närvara vid brandsynerna med rätt att där göra erinringar, men je deltaga i besluten.

Genom ovan nämnda magistratsperson utfärdas kungörelse i stadens tidningar minst fjorton dagar före synens början och görs skriftlig anmälan sagde tid hos Kongl. Maj:ts befallningshavande

2 Vid brandsyn ska alla byggnader noga skådas och därvid tillses huruvida allt blivit iakttaget som i denna brandordning samt stadens byggnadsordning eller eljest är föreskrivet till förekommande av eldfara eller till lättnad vid vådelds dämpande. Sålunda skall blanda annat anmärkas varje å byggnad, vare sig å eldstad, mur, rör, skorsten, tak eller annorstädes befintlig brist som anses medföra fara för eld, samt efterses huruvida föregiven redskap finns och i god skick underhålls på varje ställe där den enligt brandordningen skall finnas.

Likaledes skall noga undersökas förhållandet med alla inom varje tomt och gård befintliga hus och om byggnadsordningens föreskrifter i avseende å husens avstånd sinsemellan samt angången brandmurar och vretmåner är iakttagna samt om byggnader eller tak är otillåten beskaffenhet, ävensom huruvida förbuden mot upplag av eldfarliga ämnen och de i avseende på deras förvarande meddelade stadganden iakttages; och för brister å eldstäder, rör murar och skorstenar skall med ledning av gångbara priser och arbetslöner, kostnadsförslag uppgöras och husägaren föreläggas viss tid för bristernas avhjälpande vid påföljd att sådant eljest emot lega på hans bekostnad verkställs, däröver stadens bygg- och brandmästare har att hålla noggrann uppsyn.

3 Bristfällighet skall vara avhjälp för den i nästföljande moment omförmälda efter-besiktningen. Anse synemännen något bör tidigare bättras eller iakttagas, utsättes tid för fullgörande därav och underrättas därom skyndsamligen polismyndigheten, vilken skall tillse att de anbefallda arbete vader verkställt

Befinnes eldstad, rör, mur skorsten eller annat dylikt var i så bristfälligt skick att synnerliga våda för eld är för handen, äga synemännen, där så nödigt prövas att genast låta riva den eller de eldstäder, genom vilkas begagnade eldsolycka kan befaras eller vidtaga annan lämplig åtgärd, varigenom begagnandet kan hindras till dess bristerna är avhulpna

4 I september månad skola synemännen å förut kungjord tid hålla efterbesiktning på alla de ställen där bristfälligheter vid brandsynen anmärkts. De bristfälligheter som vid denna efterbesiktning finnas icke vara avhjälpta anmäles skyndsamligen hos polismyndigheten, som skall tillhålla den försumlige att fullgöra vad honom åligger.

Vad vid brandsyn eller efterbesiktning anmärkes skall skriftligen upptecknas; och åligger det synemännen att, innan de avlägsna sig, lämna husägaren eller den som är i hans ställe besked om den anmärkta bristen och angående vad han har att iakttaga, varom jämväl, så fort ske kan, skriftlig underrättelse skal honom bevisligen tillställas.

5 Är lägenhet, redskap eller annat, som skall av synemännen undersökas, icke för dem tillgängligt å den för brandsyn eller efterbesiktning kungjorda tid, skall ny tid utsättas för förrättningen eller den del därav, som ej kunnat verkställas. Tredskas någon att lämna synemännen tillträde till lägenhet eller annat, som skall undersökas, äga de få handräckning av polismyndigheten

Kap IV

Brandvakt

§ 17

Brandvakten i staden förrättas av den inom varje polisdistrikt tjänstgörande polisbevakningen, som alltså har att både dag och natt med största sorgfällighet iakttaga och söka avvärja all anledning till eldfara.

Yppas eldsvåda, göre poliskonstapel, som densamma bemärker, genast alarm och kalla med signalpipa konstaplarna i de angränsande distrikten, tillsäger ock husfolket, där elden utbrutit om faran, samt avger skyndsamt rapport om densamma först i stadens polisevaktkontor och sedan hos brandchefen, vice brandchefen, 1: ste cheferna i samtliga avdelningarna samt hos landshövding och borgmästare. Sedan flera konstaplar fått kunskap om elden, fördela de sig emellan berörda åligganden, dock så, att rapporten till polisevaktkontoret skyndsamt avges.

§ 18

Då rapport om eldsvåda till polisevaktkontoret ankommit, skola där tjänstgörande konstaplar genast besörja om de i kap. XI föreskrivna brandsignaler, därest sådana ej redan givits, samt därefter att till de i föregående § omförmälda personer, skyndsamt avlämna rapport.

§ 19

Hela poliskåren med undantag av dem som tjänstgöra id polissprutan och på polisevaktkontoret eller erfordras för ordningens upprätthållande i övriga delar av staden, skall efter erhållen underrättelse om eldsvåda genast infinna sig vid brandstället till ordningens upprätthållande, samt sedan brandkårens vaktchef dit ankommit, i nämnda avseende göra den tjänst som av honom varder anbefalld.

Kap V

Tornvakt

§ 20

I domkyrkans torn skall vakt hållas dygnet om av tornväktare, vilka av magistraten antagas och entledigas.

Tornväktare må ej tjänstgöra längre än åtta timmar i sänder. Från och med klockan nio om aftonen till och med klocka fem om morgonen skola två tornväktare vara tillstädes i tornet.

§ 21

Tornväktare åligger att ifrån tornet hållas sorgfällig utkik, huruvida eld på något ställe inom branddistrikten utbryter och skall tornväktare, till ådagaläggande av sin vaksamhet, signalera genom slag på triangel, med ett slag för en, två för två, tre för trekvart och fyra för full timme

§ 22

Då eldsvåda förmärkes, skall vakthavande tornväktare genast verkställa klämtning samt efter första klämtslagen, i övrigt signalera, allt på sätt i § 45 sägs.

§ 23

Tornväktare som inte tjänstgör då eldsvåda utbryter skall ovillkorligen, evad det är dag eller natt, genast infinna sig i tornet, och därest klämtning förut icke skett, sådan verkställa, samt därefter, sedan flaggor eller lyktor blivit uthängda, ofördröjligen begiva sig till stadens polisvaktkontor och inrapportera var elden utbrutit, samt, om så påfordras, jämväl biträda att till vederbörande chefer fortställa rapporten.

§ 24

Två av tornväktarna ska, så länge eldsvåda fortfar, förbliva i tornet och skiftesvis förrätta brandsignaler, varemot de övriga, sedan de å poliskontoret sig anmält och deras biträde där icke påkallas, avgå till brandstället för att därstädes emottaga de order, som i avseende å brandsignalerna kunna meddelas.

§ 25

Tornväktare vare ytterst vaksam och påpasslig samt nykter både i och utom tjänsten. Han får icke i tornet röka tobak och icke heller eljest därstädes hava bar eld. Utan borgmästarens lov får han icke låta någon annan sin tjänst förrätta.

§ 26

Tornväktare stå under uppsikt av stadens polis, som äger åtala av dem begångna förseelser

Andra avdelningen
Om vådelds hämmande

Kap VI

Stadens brandkår

§ 27

Stadens brandkår utgöres av varje i staden mantalsskriven arbetsför mansperson från och med aderton till och med femtiofem år, indelad på sätt § 29 här nedan närmare bestämmer.

§ 28

De av stadens innevånare, vilka har hästar och tjänliga fordon skola därmed så väl vid övningsmöte, efter erhållen tillsägelse, som vid eldsvåda tillstädeskomma; och de, som endast har tjänliga fordon, skola vid nämnda tillfällen desamma tillhandahålla för att i den ordning, som av vederbörande befälhavare särskilt föreskrives, användas till vattenkörning samt forslande av det gods, som undan elden bärgas.

§ 29

Stadens brandcorps består av fyra särskilda avdelningar, nämligen;

- 1 Eldsläckningsavdelningen
 - a Sprutavdelningen
 - b Vattenhämningsavdelningen
- 2 Vaktavdelningen
- 3 Bärgningsavdelningen och rivningsavdelningen
- 4 Reservavdelningen

§ 30

Eldsläckningsavdelningen eller den del av corpsen, som med stadens sprutor och deras användande egentligen har befattning, utgöres av alla branddistriktens samtliga sprutlag, vilka åter bestå av nedannämnda befäl och manskap;

- a) Vid sprutavdelningen;
 - Förste sprutchef
 - Andre sprutchef
 - Förste ordningsman
 - Andre ordningsman, med flera dylika om så erfordras
 - Arbetsmanskap för pumpning och slanghållning

Första sprutchefen utövar högsta befälet vid sprutan, över vårdandet varav honom åligger uppsikt, samt upprättar och förvarar namnrulla över sprutlagets personal och lista över alla till sprutan hörande inventarier.

Vid eldsvåda inställer han sig genast vid spruthuset, ordnar och anrycker ofördröjligen med eldsläckningsredskapen till brandstället, där han anmäler sig hos brandchefen vilkens befallningar han vidare verkställer.

Han biträdes av andre sprutchefen.

Ordningsmannen vid sprutan tillkommer närmaste uppsikten över manskapet, ävensom tillsynen däröver, att redskapen under begagnandet icke ovarsamt hanteras och åligger honom, att, efter sprutchefens föreskrift, ordna pumpningen, att efter arbetets slut tillse att sprutan och dess tillbehör varda i spruthuset förvarade; samt att anteckna och hos sprutchefen, för istandsättande genom brandmästaren, anmäla vad som därav möjligen förkommit eller förslitits

b) Vid Vattenhämtningsavdelningen

Förste vattenhämtningschef

Andre vattenhämtningschef

Förste ordningsman

Andre ordningsmans med flera dylika om så erfordras

Arbetsmanskap för vattenlangning, hämtning och körning

§ 31

Vaktavdelningens åliggande är att avstänga platsen kring brandstället, till förekommande av oordning genom obehöriga personers inblandning i eldsläcknings- och bärgningsbestyren; i följd varav denna avdelning bör vid brandsignal skyndsamt sig vid brandstället infinna och, efter brandchefens anvisning, bevaka ej blott alla tillgångar till det hus, där elden yppats, utan även alla tillstötande gator, och från den bevakade platsen avhålla alla andra än dem, som med eldsläckning eller bärgning eller ordningen handhavande äga befattning, eller dem som äro i huset boende.

Denna avdelning, vilken biträdes av stadens polisbetjäning, på sätt § 19 närmare föreskriver, består av

Förste vaktchef

Andre vaktchef

Förste ordningsman

Andre ordningsman, med flera dylika, om så erfordras samt av

Vaktmanskap

Förste vaktchefen leder avdelningens verksamhet vid eldsvådor och övningar, biträdd av andre vaktchefen

Ordningsmännen utövar under vaktchefens ledning den närmaste tillsynen över manskapets tjänstgöring, samt anmäla till honom dem, vilka vid upprop efter den av vaktchefen upprättade rulla, vid eldsvåda eller övningar utebliva-

Vaktmanskapet åligger att vid brandsignal genast å brandstället eller vid övning å utsatt tid och ort sig till tjänstgöring infinna.

§ 32

Bärgnings- och rivningsdelningens ändamål är att vid eldsvåda rädda människoliv och egendom, vårda det bärgade, verkställa rivning av hus och stängsel där så nödigt är, för att hindra eldens utbredande samt undanröja det som hindrar sprutornas uppställande på tjänliga platser

Rivning får icke företagas med mindre brandchefen, efter inhämtande av bärgnings- och rivningschefs råd, meddelar befallning därom

Avdelningen utgöres av;

Förste bärgnings- och rivningschef
Andre bärgning- och rivningschef
Förste ordningsmän,
Andre ordningsman, med flera dylika om så erfordras samt
Bärgningsmanskaper

Förste bärgningschefen är avdelningens befälhavare samt biträdes av andre chefen.

Bärgningschefen åligger;

att vid eldsvåda först och främst göra sig underrättad om någon människa är i fara att in-nebrännas, och, i sådan händelse, till dess räddning använda alla möjliga bemödanden.

att därefter utse vissa säkra ställen, dit bärgat gods må kunna föras och där vakt av manskapet för godsets vårdande utställas, samt föranstalta den lösegendom som för eldsvåda är blottställd, varder varsamt bärgad och till de utsedda vaktställens undanskaffad.

att draga försorg därom, att det bärgade godse varder behörigen vårdat, intill dess ägare, efter överståndens fara, själva bliva i tillfälle att detsamma omhändertaga; dock att, därest godset icke avhämtats inom högst sex timmar efter det elden blivit släckt, manskapet må av befälhavaren, efter anmälan hos polischefen upplösas.

Ordningsmännen skola gå bärgningschefen i ovan nämna hänseende tillhanda, och åligger bärgningsmanskaper att fullgöra hans befallningar; för vilket ändamål så väl ordningsmän som manskap skola, vid första brandsignal, med bärgnings- och rivningsredskap försedda, genast vid brandstället sig infinna.

§ 33

Varje förste chef äger att själv bland sitt manskap utse en adjutant samt en standarförare och varje förste sprutchef dessutom en sprutlagare.

§ 34

I brandchefens frånvaro lyder stadens brandcorps under vice brandchefen; och, ifall ingendera av dem är tillstädes, under den av sprutcheferna som först till brandstället ankommer

Inom släckningsavdelningen övertages, i sprutchefernas frånvaro, befälet av ordningsmännen samt i deras frånvaro av strålförarna i den ordning de var och en sig emellan äga.

Inom övriga avdelningarna gäller i avseende å befälet i chefens frånvaro samma föreskrift, så att, näst efter chefen den förste ordningsmannen och sedan den andra osv utövar den makt och iklädes samma ansvar, som cheferna tillkommer; skolande var och en av brandkårens medlemmar under tjänstgöring vid eldsvåda eller övningsmöte ovillkorligen lyda förmäns bud och

tillsägelser, samt jämväl emottaga och utföra det befäl, som förman av förekommande omständigheter kan finnas för gott att åt honom uppdraga.

§ 35

Brandkårens högsta befälhavare, som kallas brandchef, leder vid eldsvåda och övningsmöten kårens arbeten.

Honom åligger i övrigt att över stadens eldsläckningsredskap i dess helhet hålla sådan tillsyn, att den alltid finnes i fullständigt och ändamålsenligt skick; och äger chefen, då han finner nödigt, sammankalla kåren till övning eller överläggning.

Han biträdes av en vice brandchef, tre adjutanter och en standarförare, vilka fyra sistnämnde av brandchefen utses; börande standaret vid eldsvådor eller övningar alltid vara brandchefen följaktigt, till utmärkande av det ställe där han sig uppehåller.

Sedan efter eldsvåda brandkåren blivit upplöst åligger det brandchefen att på stadskassans bekostnad ombesörja nödig avsläckning och bevakning av brandstället.

§ 36

Brandchef och vice brandchef jämte första och andre cheferna vid samtliga avdelningarna, vartill även räknas första och andra chefen för småsprutorna, utses för det följande året varje år i början av december månad av stadsnes fullmäktige genom val med slutna sedlar.

Kap VII

Om brandkårsbefälet

§ 37

Brandkårens befäl eller brandkårsbefälet utgörs av en brandchef, vice brandchef och förste cheferna i samtliga avdelningarna samt såsom suppleanter avdelningarnas andre chefer vilka vid förfall för någon av de ordinarie ledamöterna inträda i brandkårsbefälet uppå kallelse av brandchefen.

Minst sju ledamöter skola närvara för att överläggning skall kunna äga rum.

Vid sammanträde med brandkårsbefälet bör ock brandmästaren närvara, då han därtill kallas.

Kallelse till brandkårsbefälets sammanträde sker av brandchefen genom utfärdande av kallelselista, därå varje ledamot, som av kallelsen bör erhålla del dagen för sammanträdet, bör göra anteckning medels tecknande av sitt namn.

Brandchefen är vid sammanträde ordförande och vice brandchefen vice ordförande. Är ingen av dem närvarande väljes ordförande för tillfället.

Brandchefen kallar brandkårsbefälet till sammanträde så ofta han finner nödigt; ett dylikt sammanträde bör dock hållas senast i februari månad för att tillsätta underbefäl, vilket utgöres av erforderligt antal ordningsmän och strålförare.

§ 38

Mom 1. Brandchefen, sedan han i en så kallad liggare antecknat de personer, som i brandkåren skola tjänstgöra, upprättar namnrulla över de till de särskilda avdelningarna hörande befäl och manskap; bör dessa rullor vara färdiga före den 15 april varje år.

Mom 2. Det utsedda brandbefälet och manskapet skall tjänstgöra tills nya val skett; och åligger det husägare att sedan namnrullan blivit upprättad och kungörelse därom finnes i stadens tidningar införd, underrätta en var av sina hyresgränser och andra i gården boende personer vilka blivit till tjänstgöring i kåren indelade, om den honom tilldelade befattning i kåren, samt därvid tilldela dem deras tjänstetecken; börande uppgifter i berörda avseende ävensom tjänstetecken genom polisens försorg husägaren tillställas.

Mom 3. Envar är skyldig att vid eldsvåda eller övning utanpå sin klädsel bära det honom tilldelade tjänstetecknet, vilket vid avgång från befattningen skall återlämnas till den chef under vilken han närmast har tjänstgjort.

Mom 4. I alla ärenden, som avhandlas vid brandkårsbefälets sammanträden, gäller i händelse av lika röstetal den mening som ordförande biträder.

Mom 5. Brandkårsbefälet betjänas av en vaktmästare som har att ställa sig till brandchefens instruktion till efterrättelse, han antages och entledigas av brandkårsbefälet.

Mom 6. Vid brandkårsbefälets sammanträden avhandlas allt som hör till brandväsendet förbättring och ordnande hör, och kunna förslag om anskaffande av ny materiel eller förändring eller reparation av bristfällig sådan därvid framställas såväl av brandchef som av övriga brandkårsbefälets ledamöter.

Brandchefen anmäla skyndsamligen därefter behovet av tillökning eller förändring hos stadsfullmäktige. Mindre bristfälligheter böra genom vederbörande förste chef skriftligen anmälas hos brandchefen, för erhållande av order till reparationens verkställande.

Mom 7. Räkning å kostnad för ny materiel eller förändring eller reparation å befintligt materiel eller utrustning skall, för likvids erhållande hos drätselkammaren vara med brandchefens attestatum försedd.

Mom 8. Protokoll över förhandlingarna vid brandkårsbefälets sammanträden föres av brandchefen eller genom hans försorg och är brandchefen för vården om dessa och övriga honom anförtrodda handlingar ansvarig.

§ 39

All den redskap som det tillhör brandkåren att handhava och vårda och varför särskild förteckning hos drätselkammaren skall förvaras, skall minst två gånger varje år besiktigas av tre besiktningsmän, därtill utses en av Kongl Maj:ts Befallningshavande, en av magistraten bland dess ledamöter och en av stadsfullmäktige med biträde av sakkunnig person i närvaro av brandchefen och förste cheferna i samtliga avdelningar samt brandmästaren å tid, som den av Konungens befallningshavande utsedde besiktningsmannen bestämmer och varom han under rättar övriga besiktningsmän samt brandchefen och förste cheferna i samtliga avdelningar.

Vid besiktningen anmärkta brister, varom brandchefen erhåller protokoll, ska genom brandchefens försorg genast avhjälpas, vartill av stadsfullmäktige medel anvisas; dock med rätt för dem att, om skada genom vanvård förekommit, söka ersättning av den därtill vållande.

Då brandchefen från sin befattning avgår skall han överlämna all redskapen mot kvitto till den tillträdande brandchefen, som över mottagandet avgiver berättelse ofördröjligen till stadsfullmäktige

Kap VIII

Tjänsteföreskrifter

§ 40

Minst en gång varje år skall brandkåren övas antingen i sin helhet eller avdelningsvis efter brandchefens gottfinnande.

§ 41

Lämplig belöning bör tilldelas dem, vilka under eldsvåda genom raskhet, självupppoffring och ihärdighet sig utmärkt; och må, efter omständigheterna, understöd lämnas dem, vilka under använd flit vid brandtillfället utan eget förvållande erhållit svår kroppsskada. Dessa belöningar och understöd utgå ur kårens kassa, efter bestämmande av brandkårsbefälet, ägande brandkårsbefälet jämväl rättighet att tilldela de vattenkörare som tidigaste till brandställe ankomma, lämplig belöning, vilken även utgår ur kårens kassa.

§ 42

Såväl brandkårsbefälet, som manskapet vid samtliga avdelningar, njuta under tjänstgöring vid eldsvåda, då de är med tjänstetecken försedda, samma skydd mot våld och oförrätt, som de vilka rättens eller Kongl. Maj:ts befallningshavandes bud i ämbetsärende gå.

§ 43

Chef, som till förvaring innehar spruthusnycklar, redskapsförteckningar, standar eller annan kårens tillhörighet, åligger att vid bortresa från staden under längre tid till närmaste man i befälet avlämna de kårens tillhörighet som han har sig anförtrodda, och vid bortresa under kortare tid underrätta denna ävensom sitt husfolk, varest samma tillhörigheter finns förvarade.

Kap IX

Stadens indelning i vissa branddistrikt

§ 44

Staden indelas i tre distrikt;

Första branddistriktet innefattar staden väster om Järnväggsgatan med stadsdelen Klara jämte Kvarnberget och de väster om staden belägna landerierna.

Andra branddistriktet innefattar staden mellan Järnvägs- och Östra Torggatorna samt Orrholmen och Viken.

Tredje branddistriktet innefatta staden från Östra Torggatan österut med stadsdelen Haga jämte Tormestad jämte Herrhagen, Kanikenäset, Kaniksnäsholmen samt landerierna öster om staden.

Stationerna för stadens sprutor bestäms, efter brandbefälets hörande, av stadsfullmäktige dock så att minst en spruta finns inom varje distrikt

Kap X

Brandsignaler

§ 45

Eldsvåda tillkännages genom klämtning i domkyrkans torn med stora klockan och larmsignal med trummor å gator och allmänna platser

Då eldsvåda yppas emellan klockan nio på aftonen och sex på morgonen, tillkännages den jämväl genom två kanonskott från plats, som av magistraten bestämmes; och skall för att utvisa den trakt av staden där eldsvåda är lös, från kyrktornet på stång uthängas, vid dagsljus en röd flaggor och vid mörker en lykta

§ 46

Eldfara i första branddistriktet signaleras med ett klämtslag, i andra distriktet med två slag, i tredje med tre slag.

Klämtslagen skola vara starka och, då flera slag utgöra en signal, följa tätt på varandra. Emellan varje signal görs ett kort uppehåll, längre dock i mån som eldfaran minskar; dock ska signalerna fortfara, tills elden upphört eller vederbörande anbefallet deras inställande.

§ 47

Då eldsvåda utbrutit i mer än ett distrikt, utmärkes sådant ömsevis, de farligaste med slag i stora klockan och de mindre med slag på lilla klockan.

Tredje avdelningen

Om viten och ersättningar samt om brandkårens kassa och rättegång

Kap XI

Om viten och ersättningar

§ 48

Utebliver vid eldsvåda någon av kårens medlemmar utan laga förfall, böte för varje full timme efter det antingen brandsignal givits eller han därom fått underrättelse, befälsperson två kronor och manskap femtio öre.

Ägare till hästar eller fordon, som utan giltigt hinder underlåter att vid eldsvåda efter given brandsignal, dem framskaffa och tillhandahålla, böte första timmen tre kronor och om han därefter, oaktat erhållen behörig tillsägelse, utebliver, ytterligare tio till femtio kronor

För förfallolöst uteblivande från övningsmöte, som behörigen kungjort blivit, böte befälsperson tre kronor och manskap en krona.

Husbonde, som utan giltigt skäl vägrar inrullerat manskap att vid eldsvåda eller övningsmöte sig infinna, vare förfallen till vite av tio kronor.

Ledamot eller suppleant, som utan att anmält, av brandkårsbefälet godkänt förfall, utebliver från befälets sammanträde, skall böta till brandkassan två kronor och dubbelt så mycket om sammanträdet, i anseende till de närvarandes fåtalighet, måste uppskjutas.

Bortgår någon utan tillåtelse från anvisat arbete vid eldsvåda eller övningsmöte eller därunder emot förman visar olydnad eller uppstudsighet, böte från och med fem till och med femtio kronor.

§ 49

Försummar någon att vid avgång från den befattning han inom brandkåren innehaft återlämna det tjänstecken, han inom kåren innehaft, böte två kronor.

§ 50

Uraktlåter någon att vid övningsmöte bära det av honom såsom medlem av kåren tilldelade tjänstecken, böte 50 öre

§ 51

För överträdelse av de i första kapitlet stadgade förbud eller överträdes av däri givna föreskrifter, vare böter från och med fem till och med tjugo kronor och svare därjämte, om skada inträffat, den felaktige därför enligt lag.

§ 52

Underlåter sotaren att om av honom befunnen skada eller bristfällighet å eldstad, skorsten, rör eller annan del av huset göra anmälan, böte han från och med fem till och med tjugo kronor

Orsakar sotaren eller hans folk genom vårdslöst förfarande vid sotning skada å eldstad, skorsten, rör eller annan del av huset, stående därför ansvar enligt lag och ersätta skadan.

Uppkommer, antingen i följd av försummad sotning eller inom fjorton dagar efter det sådan blivit verkställd, soteld i skorstenen, böte sotaren från och med fem till och med tjugo kronor; och vare till enahanda vite den förfallen, som, på sätt i § 11 stadgas, icke inom tre dagar efter det sotaren sig till sotning anmält, låtit sådan försiggå.

Visar sotaren eljest tredska, försummelse eller vårdslöshet i sina åligganden, plikte med en till tre månaders lön eller miste tjänsten, efter omständigheterna.

§ 53

För försummelse i tjänsten böte tornväktare från och med en till och med tio kronor eller varde från sin befattning skild, allt efter felets beskaffenhet

§ 54

Polisbetjänt, som felar i vad honom enligt denna brandordning åligger ansvare som försummelse i tjänsten.

§ 55

Förseelse emot denna brandordning åtalas av allmänna åklagaren hos magistraten och tillfaller av de böter som enligt denna brandordning av magistraten ådömes, ena hälften brandkårens kassa och andra hälften åklagaren. Brandchefen äga dock jämväl att, för särskilt fall, förordna åklagare.

Kap XII

Om brandkårens kassa

§ 56

Denna kassa, som utgöres av de böter som enligt § 55 kassan tillfaller, förvaltas av stadens drätselkammare, under särskilt konto i räkenskaperna, samt granskas och redovisas i likhet med övriga under drätselkammarens förvaltning stående medel

§ 57

Kassans medel, vilka utom för det i § 41 avsedda ändamål, icke må användas annorlunda än till brandväsendets behov efter stadsfullmäktiges beslut, utbetalas i förra fallet efter av brandchefen och en av sprutcheferna undertecknad anordning, och i det senare efter stadsfullmäktiges beslut.

§ 58

Ett exemplar av denna brandordning skall av varje hus- eller tomtägare innehavas, samt vid brandsynerna företes, om så påfordras, vid vite, för underlåtenhet härutinnan, av två kronor, som tillfalla kårens kassa.

Kap XIII

Om rättegång

§ 59

Ändring i de beslut, som på grund av denna brandordning meddelas av brandkårsbefälet, sökes inom åtta dagar efter delfåendet hos magistraten

Avskriven från original av Värmlands Brandhistorisk Klubb april 2021